

Arie Romein

HET PEPERSTRAATJE

Iets meer dan honderd meter lang, nauwelijks drie meter breed. De Peperstraat. Midden in de stad. Oud is dit straatje. Al honderden jaren wonen er mensen in kleine woningen. Ik ben er geboren. Boven de bakkerswinkel van mijn ouders. In een andere tijd dan nu. Het heette altijd Pepersteeg. Maar de winkeliers in het straatje vroegen aan het gemeentebestuur van Vlaardingen of dat steegje 'straat' mocht heten. Dat gaf het toch wat meer standing.

Winkeliers? Ja, wat dacht u! Er waren toen veel meer winkels dan nu. Nee, geen supermarkt of zoiets. Veel eenvoudiger. Het straatje liep wat af. Van de Hoogstraat naar het Franse Pad. Daarom woonde je bovenaan de straat of onderaan. In het eerste huisje onderaan woonde opoe Starre. Mijn overgrootmoeder. Kenbaar aan haar witgehaakte mutsje. Ze was honderd jaar toen ze uit haar huisje naar het Diaconiehuis verhuisde.

Tegenover haar, op de hoek, had je een slager. Op de andere hoek een kapper. Verder kende het straatje een schoenlapper, een sigarenzaakje, een schoenenzaak en een slijterij. De slijter was bekend in de stad om zijn likeuren, die hij fleurige namen had gegeven: 'Juffertje in 't rood' en 'Juffertje in 't groen'. Hij was de enige in het straatje met telefoon. Ja, hij was een vooruitstrevende zakenman, die slijter.

Onze bakkerij had ook zijn specialiteiten. Mijn grootvader had die bedacht, toen hij kort na de eeuwwisseling, in 1904, zijn zaak begon. Grote krakelingen, tien voor een dubbeltje. Dikke, zachte speculaas. Zeekaak voor de haringvisser. En niet te vergeten zijn roomboterkoekjes, die hij Willemientjes noemde.

De meeste van onze klanten waren hervormd. De gereformeerden hadden hun eigen bakker en de roomsen ook. Zo was dat toen...

Behalve 's nachts was het in 't straatje meestal druk. Het was voor voetgangers de kortste verbinding tussen het centrum en het westen van de stad. Dat maakte de straat levendig. Altijd volk. Zeker op zaterdagavond. Dan liepen mensen tot in de nacht in het stille, gele licht

van de antieke lantaarn, naar huis. Hun stemmen klaterden luid omhoog langs de gevels van de straat. Menigeen had een van de vele café's in het centrum van de stad bezocht. Alleen op zondagochtend was het stil. Meer dan één deur ging echter wel open, want in het straatje woonden toen nogal wat kerkgangers. De zware klokken van de Grote Kerk beierden hen het bed uit. Die kerk was vlakbij en de slager repte zich erheen, om zijn ambt als ouderling in de hervormde kerk te vervullen. De schoenenverkoper zette zijn donkere gleufhoed op en wandelde naar het kerkje van de oudgereformeerden. Zijn roomse huishoudster ging naar de mis. De schoenmaker en zijn gezin prefereerden de nabij gelegen gereformeerde kerk. Onze overburen gingen niet, dat waren 'socialen', zoals mijn moeder zei.

Ons huis was het hoogste van de straat. Boven was mijn slaapkamertje. Als je daar uit het raam keek kon je bij helder weer tot ver buiten de stad kijken. Het was de tijd vóór de flatbouw, die de stad zou veranderen en het uitzicht belemmeren.

Achter de woningen aan onze kant van de straat was een steegje dat de naam Rechtesteeg droeg. Daar lagen ook de tuinen en schuurtjes van de bewoners. Vanuit onze woonkamer, boven de winkel, keek je tegen de hoge achtergevel aan van het café 'Tivoli', dat aan de Markt stond. Daarheen liep de Krommesteeg.

De mensen van het straatje waren heel verschillend, zoals in alle straten van iedere stad. Ze hielden ervan nieuwtjes uit te wisselen, hun verontwaardiging, geintjes of zorgen te delen. Ze hoorden bij elkaar, de bewoners. Samen zorgden ze ervoor dat het straatje schoon bleef. Stilzwijgend werd van hen verwacht dat ze het deel voor hun huis zo nu en dan schoon zouden schrobben. Wanneer iemand dat deed, vloeiende het vuile sopwater van bovenaan naar beneden, waar het in een put verdween. Maar dat moest je wel met je bezem naar onderaan vegen. Wie dat naliet kon een boze buur aan de deur verwachten.

Wanneer het gesneeuwd had haalde mijn vader het sleetje van zolder. Op onze buik gleden wij van boven naar beneden over de spekgladde klinkers. Totdat zand gestrooid werd. Dan was het uit met de pret.

De burens konden ook over elkaar roddelen. Over de was van die vrouw van nummer zoveel, die bepaald niet helder was. Over de nieuwe jurk van mevrouw zo en zo, die er werkelijk bespottelijk mee uit zag. Over die enge man, je weet wel wie, die zijn vrouw achter haar rug om bedroog.

De oorlog van 1940 – '45 ging ook aan de Peperstraat niet voorbij. Op 10 mei 1940 werden we wakker door ronkende geluiden van vliegtuigen. Nu en dan de inslag van bommen. Ze luidden de Duitse bezetting in, die vijf jaar zou duren en het leven totaal veranderde. Wie verzet bood werd gearresteerd. De gevolgen werden steeds meer voelbaar.

In onze buurt woonde een joods echtpaar. Ineens waren die weg. Zomaar. Niemand wist waarheen. Weggevoerd? Gevlucht? Nooit meer wat van gehoord...

Levensmiddelen gingen op de bon. Veel producten werden schaars. Vaak was er luchtalarm. Dan moest je dekking zoeken in je kelder of in een schuilkelder. Tot de sirene het signaal 'veilig' deed horen.

Tijdens de oorlog werd café 'Tivoli' druk bezocht door Duitse militairen. Vaak tot in de nachtelijke uren. Altijd speelde er een band, die de schlagers van de dag liet horen.

In de bakkerswinkel brachten de mensen zakjes meel, om brood van te bakken. Ergens op de kop getikt. Dikwijls voor veel geld...

Later in die oorlogsjaren leden sommige gezinnen in het straatje honger. Ze werden broodmager en er waren er die dikke benen kregen door de oedeem.

Er hing lang een trieste sfeer in de straat in die dagen. Om acht uur 's avonds moesten alle lichten uit. Spertijd.

Totdat, eindelijk, de voedseldroppings een eind maakten aan het leed. Hoe lekker was dat witte Zweedse brood...

Waar kwam die driekleur ineens vandaan? En al die vlaggetjes die over de hele straat wapperden? En die ereboog bovenaan de straat, versierd met dennengroen? Met grote letters stond er een opschrift op: 'Oranje getrouw'. De etalages van de winkels werden uitbundig versierd met de nationale kleuren. Ook andere straten in de stad waren versierd. De gemeente deelde prijzen uit voor de mooiste straten. En warempel, ons straatje viel in de prijzen!

Nu werd er in 'Tivoli' week in week uit een toneelstuk opgevoerd. Over oorlog, verzet en bevrijding. Op een gegeven moment klonk er in het stuk een gewerschot. Hoorbaar in de hele buurt. Wij wachtten vol spanning op dat ogenblik...

Wat gebeurt er nou in zo'n straatje anders dan in alle straten van een stad? Niet veel wat te vermelden valt. Tot er, plotseling, toch iets bijzonders gebeurt. Onverwachts, in dit geval midden in de nacht. Het was november 1947.

Bovenaan de straat, aan de overkant van de Hoogstraat, stond een groot warenhuis. Wat gebeurt er? Een kachel in de kelder ervan raakt oververhit. Brand! In korte tijd laait het op. Reusachtige tongen vuur likken omhoog, de donkere hemel in. De oostelijke wind doet een regen van vonken neerdalen op de woningen van ons straatje. Het vuur breidt zich snel uit, slaat over naar het pand op de hoek bovenaan de straat. Je hoort het loeien van het vuur. Dat maakt angstig. Loopt ons straatje gevaar? Ook ons huis?

De brandweer komt snel in actie. Evenals de politie. Ook wij worden gemaand snel ons huis te verlaten. We grijpen naar kleren, waardepapieren, geld...

De mensen worden opgevangen in veilige woningen vlakbij. Onze oude buurman, een alleenstaande man, moet van de agenten zijn woning verlaten. Gehoorzaam loopt hij zijn voordeur uit, om even later, ongezien, via de Rechtesteeg, zijn achterdeur weer in te gaan. Hij wil in zijn eigen huis zijn...

De hele nacht is de brandweer in touw. Pas in de loop van de volgende dag is men de brand meester. De schade is enorm. Negen panden zijn in de as gelegd. Ons straatje komt er goed van af. Enkele woningen hebben waterschade. De mensen mogen hun huizen weer in. Het gevaar is geweken.

Nu haalt ons straatje de pers. Het staat even in het middelpunt van de belangstelling. Totdat alles voorbij glijdt, alles weer gewoon is...

De jaren gingen door. Ik verliet de stad en woonde lange jaren in andere dorpen en steden. Ergens bleef het straatje van mijn jeugd trekken en na lange tijd keerde ik terug. Voor even. Ik liep weer als vanouds langs de oude haven, over de Markt met het klassieke stadhuis en de Grote Kerk. Naar het straatje. Een vlaag van heimwee beving mij.

Het straatje was nog hetzelfde. Toch veranderd. De klinkers waren vervangen door tegels. De slijterij was nu een Chinees restaurant, de schoenenzaak een stomerij en de slagerij een vishandel. Het straatje was nu van andere mensen in een andere tijd. Enkele huizen onderaan de straat waren gesloopt en door nieuwe vervangen. Ook het huisje van opoe. Ik stond stil bij mijn ouderlijk huis. Het stond te koop.

Ik werd geboren boven de winkel in Peperstraat 9 op 22 oktober 1934